

سبک زندگی قرآنی

شماره ۴ خرداد ۱۴۰۰

ماهنامه فرهنگ الکترونیک

در این شماره بخوانید

- ❖ انتخاب، بار امانت الهی، معیارهای قرآنی
- ❖ ظلم در علوم مضر
- ❖ سرمایه‌گذاری برای آینده فرزندان
- ❖ اعجاز قرآن در حرکت گهواره‌ای زمین و محتوای واژه "صمد"
- ❖ دیدگاه جرنیه درباره‌ی آیات قرآن

معیارهای قرآنی انتخاب

«إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا.....؛ خدا به شما فرمان می‌دهد که سپرده‌ها را به صاحبان آنها رد کنید و چون میان مردم داوری می‌کنید به عدالت داوری کنید در حقیقت نیکو چیزی است که خدا شما را به آن پند می‌دهد خدا شنوای بیناست.» (نساء/۵۸)

— غفلت در امر انتخاب و عقوبت اخروی —

«می‌گویند پروردگارا چرا مرا نابینا محسوس کردی با آنکه بینا بودم و می‌فرماید؛ همان طور که نشانه‌های ما بر تو آمد و آن را به فراموشی سپردی امروز همان گونه فراموش می‌شوی» (طه/۱۲۵-۱۲۶)

— تقوا؛ ملاک برتری انسان‌ها در درگاه خداوند —

«ای مردم ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا با یکدیگر شناسایی متقابل حاصل کنید در حقیقت ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست بی‌تردید خداوند دانای آگاه است» (حجرات/۱۳)

— علم و حکمت داشتن —

«و چون (داوود) به رشد و کمال خویش رسید به او حکمت و دانش عطا کردیم و نیکوکاران را چنین پاداش می‌دهیم» (قصص/۱۴)

— مجاهد و انقلابی بودن —

«لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولَى الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...؛ مؤمنان خانه‌نشین که زیان دیده نیستند با آن مجاهدانی که با مال و جان خود در راه خدا جهاد می‌کنند یکسان نمی‌باشند خداوند کسانی را که با مال و جان خود جهاد می‌کنند به درجه‌ای بر خانه نشینان مزیت بخشیده و همه را خدا وعده نیکو داده و مجاهدان را بر خانه نشینان به پاداشی بزرگ برتری بخشیده است.» (نساء/۹۵)

— مورد اعتماد و قدرتمند —

«یکی از آن دو دختر (شعیب) گفت ای پدر او را استخدام کن چرا که بهترین کسی است که استخدام می‌کنی هم نیرومند و هم در خور اعتماد باشد.» (قصص/۲۶)

— مدارا با مردم —

«قطعاً برای شما پیامبری از خودتان آمد که بر او دشوار است شما در رنج بیفتید به هدایت شما حریص و نسبت به مؤمنان دلسوز مهربان است» (توبه/۱۲۸)

— پیشتاز در اجرای قوانین —

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید و نزد خدا سخت ناپسند است که چیزی را بگویید و انجام ندهید» (صف/۲-۳)

— وفای به عهد و امانتداری —

«و آنان که امانت‌ها و پیمان خود را رعایت می‌کنند» (مومنون/۸)

— عدم تخریب و گمانه‌زنی رقبای انتخاباتی —

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید از بسیاری از گمان‌ها بپرهیزید که باره‌ای از گمان‌ها گناه است و جاسوسی نکنید و بعضی از شما غیبت بعضی نکند آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد از آن کراهت دارید پس از خدا بترسید که خدا توبه‌پذیر مهربان است» (حجرات/۱۲)

ظلم با علوم مضر

علم آموزی در همه ادیان الهی به خصوص دین مبین اسلام ترغیب و ستوده شده است و به طور فطری انسان به دنبال نیافته هاست اما علم نیز ممکن است مانند بسیاری از مقوله ها دو جنبه داشته باشد: علم مفید و علم مضر.

آیه ۱۰۲ سوره بقره در باب سحر آموختن یهودیان می فرماید: "... وَ يَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَ لَا يَنْفَعُهُمْ..." و چیزهایی فرا می گرفتند که برای آنها زیانبار بود و سودی عایدشان نمی کرد... در متون اسلامی علم همیشه در کنار تربیت و تزکیه مطرح شده و این طور استنباط می شود که اگر تربیت در کنار علم نباشد خطراتی بر اصل علم و خود عالم وارد می شود که گاه جبرانش غیر ممکن می شود. پیشرفت برق آسای علوم تجربی از یک سو و جزئی نگر بودن این علوم بر خلاف علوم انسانی که غالبا کلی نگرند از سوی دیگر، گاه فرصت و اجازه تفکر به شناخت جنبه خوب یا بد علوم تجربی و اکتشافات و اختراعات را نمی دهد. نمونه های علم مضر و اکتشافات مرتبط با آن کم نیستند؛

کشف "ددت" زمانی چند از مشکلات آفات و حشرات موذی کاست اما بعدها مشخص شد این سم مهلک در پیکر حشرات، گیاهان، جانوران و انسان باقی می ماند و حتی از شیر مادر به فرزند منتقل شده و اثر تجمعی دارد. علم تجربی و بالاخص زیست شناسی امروزه وسیله ای برای ظلم ابر قدرت ها گشته است.

امروز ویروس کووید ۱۹ که میلیون ها نفر را درگیر یا کشته است، ساخته و پرداخته علم مضر است. با علم می توان به ناکجا آباد رفت یا می توان سلامتی جسم و روح هدیه داد. شاید پرسیده شود اگر خود ممالک ظلم پیشه، علم را دستاویز کرده اند پس چرا خود نیز گرفتار شده اند؟ باید پاسخ داد این وعده خداوند است که هیچ جامعه ای با ظلمی که خود برانگیخته است دوام نخواهد داشت، به طوری که پیامبر اکرم (ص) فرمود: «الْمُلْكُ يَبْقَى مَعَ الْكُفْرِ وَ لَا يَبْقَى مَعَ الظُّلْمِ یک ملک یا یک دولت با کفر قابل بقا هست ولی با ظلم قابل بقا نیست.» بنابراین دایره شمول رحمت خداوند آنقدر وسیع است و علم آموزی نزد پروردگار آنقدر متعالی است که اجازه می دهد حتی جوامع الحادی با علم مفیدشان به تمدن و پیشرفت برسند ولی هر کجا که قدم به عرصه بهره برداری تظلمی از علم کنند یا علم را در مسیر مضر به کار گیرند به جزای آن که نابودی است خواهند رسید و این نیز قانون آفرینش است.

(دکتر تقوی زاد، ۱۴۰۰ ش)

حرکت گهوارهای زمین در قرآن

«أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا» (نبا/ ۶) «آیا زمین را گهواره‌ای نگر دانیدیم» در این آیه شریفه، زمین به گهواره تشبیه شده است. زمین دارای دو حرکت مهم در فضا است به نام حرکت وضعی که شامل حرکت زمین به دور خودش می باشد یکی از آثار این حرکت ایجاد شب و روز در زمین است. حرکت دیگر زمین، حرکت انتقالی است که در آن زمین به دور خورشید می گردد و ایجاد فصل ها در زمین از آثار این حرکت است. تفسیر در مورد حرکت گهواره ای زمین گوناگون است بعضی، حرکت گهواره ای را مرتبط با حرکات وضعی و انتقالی زمین می دانند و بعضی مرتبط نمی دانند. تحقیقات نشان داده که زمین حرکات دیگر هم در فضا دارد نظیر حرکت تقدیمی محور و رقص محوری. تأثیر نیروی گرانش زمین به همراه نیروی وارده از طرف ماه و خورشید باعث می شود که محور چرخش زمین به آهستگی به صورت دورانی حرکت کند. یعنی حدود هر ۲۶۰۰۰ سال محور زمین حول یک دایره فرضی یک دور کامل می زند. این حرکت، به نام حرکت تقدیمی محور شناخته می شود. حرکت دیگر رقص محوری است، منحنی که محور زمین در حرکت تقدیمی در فضا رسم می کند دایره صاف نیست بلکه شکلی زیگزاگی را طی می کند که رقص محوری نام دارد. شاید بتوان این حرکت زمین را به حرکت گهواره تشبیه کرد.

(دکتر سیستانی پور، ۱۴۰۰ش)

راه ارتباطی با ما :

SABKE.ZENDEGII.QURANII@GMAIL.COM

دل نوشته ها، درد
دل های قرآنی و
درخواست های
قرآنی خود از
دانشگاه و جامعه،
برداشت ها و
خاطرات نیک خود
از انس با قرآن را
با ما به اشتراک
بگذارید تا با نام
خودتان منتشر
کنیم.

سرمایه گذاری برای آینده فرزندان

آیه ۸۲ سوره کهف در تائیل یکی از کارهای جناب خضر در ملاقات با موسی (ع) می فرماید: "اما آن دیوار، متعلق به دو پسر بچه یتیم در شهر بود و زیر آن گنجی وجود داشت که مال آنها بود." در میان این تائیل جمله توضیحی وجود دارد که مقصود خاصی در آن هست. می فرماید: "پدرشان مرد صالحی بود." سپس دنباله آیه بیان می کند که: "خداوند خواست که وقتی آن دو کودک به مرحله رشد و بلوغ رسیدند آن سرمایه را استخراج کنند و بهره ببرند و این رحمتی از جانب پروردگار است." این آیه پدر و مادر صالح را تشویق می کند برای ایجاد یک سرمایه گذاری صحیح برای آینده فرزندان. و این همان پس اندازی است که والدین باید از دوران کودکی برنامه ریزی کنند تا جوانان برای شروع کار، ازدواج و تحصیل علم، سرمایه اولیه را داشته باشند و هیچ یک از این امور به تاخیر نیفتد. این تفکر، هم نشانه عمل صالح برخاسته از ایمان است و هم نشانه رحمت الهی می باشد.

(دکتر ذبیحی، ۱۴۰۰ش)

الحجاز معنایی واژه «صمد»

واژه «صمد» در قرآن یک بار و آن هم در سوره توحید بکار رفته است. در نهج البلاغه این کلمه سه بار آمده که هر سه به معنی «قصد» است. امام حسین (ع) در حدیثی برای «صمد» پنج معنی بیان فرمود: «صمد» کسی است که در منتهای سیادت و آقایی است. «صمد» ذاتی است دائم ازلی و جاودانی. «صمد» وجودی است که جوف ندارد. «صمد» کسی است که نمی خورد و نمی آشامد. «صمد» کسی است که نمی خوابد در عبارت دیگری آمده است، کسی است که قائم به نفس است و بی نیاز از غیر. «صمد» کسی است که تغییرات و کون و فساد ندارد. از امام سجاد (ع) نقل شده است که فرمود: «صمد» کسی است که شریک ندارد، و حفظ چیزی برای او مشکل نیست، و چیزی از او مخفی نمی ماند» (مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۳، ۲۲۴)

بعضی نیز گفته اند: «صمد» کسی است که هر وقت چیزی را اراده کند می گوید موجود باش، آن هم فوراً موجود می شود. (راغب اصفهانی، مفردات الفاظ قرآن، ص ۴۹۲) و سخن قابل تأمل آنکه در اکتشافات دانشمندان آمده است که تمام اشیاء جهان ماده، از ذرات بسیار کوچکی بنام «اتم» تشکیل یافته، و «اتم» خود نیز مرکب از دو قسمت عمده است: هسته مرکزی، و الکترون هایی که به دور آن در گردش است، و عجیب اینکه در میان آن هسته و الکترون ها فاصله زیادی وجود دارد (البته زیاد در مقایسه با حجم اتم) به طوری که اگر این فاصله برداشته شود اجسام به قدری کوچک می شوند که برای ما حیرت آور است. مثلاً اگر فاصله های اتمی ذرات وجود یک انسان را بردارند و او را کاملاً فشرده کنند ممکن است به صورت ذره ای در آید که دیدنش با چشم مشکل باشد ولی با این حال تمام وزن بدن یک انسان را دارا است (مثلاً همین ذره ناچیز ۶۰ کیلو وزن دارد). بعضی با استفاده از این اکتشاف علمی و با توجه به اینکه یکی از معانی «صمد» وجودی است که توخالی و اجوف نیست، چنین نتیجه گرفته اند که قرآن می خواهد با این تعبیر هر گونه جسمانیتی را از خدا نفی کند، چرا که تمام اجسام از اتم تشکیل یافته اند، و اتم توخالی است، و به این ترتیب آیه می تواند یکی از معجزات علمی قرآن باشد. (مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۷، ص ۴۳۷)

نتیجه اینکه «صمد» در اصل لغت به معنی شخص بزرگی است که همه نیازمندان به سوی او می روند و از هر نظر پر و کامل است، «اللَّهُ الصَّمَدُ» یعنی خدا همان مصمود و مقصود همه است که در حوائج به او رو می آورند و او را قصد می کنند و به او محتاجند. بنظر می رسد بقیه معانی و تفسیرهای دیگری که برای آن ذکر شده، به همین ریشه باز می گردد. (نک. قرشی، سیدعلی اکبر، قاموس قرآن، ص ۱۵۰)

(دکتر جمشید جلالی شیجانی، ۱۴۰۰ش)

قانون سرنوشت ساز

دیدگاه عربیان

**دکتر جرنیه فرانسوی
درباره‌ی اسلام آوردن خود
می‌گوید:**

**من تمام آیه‌های قرآن
را که در زمینه علوم طبیعی،
بهداشت و طب بودند، مطالعه
کردم و آن‌ها را مطابق
دقیق‌ترین قانون‌های علوم
طبیعی و پیچیده‌ترین اصول
ثابت شده علوم عقلی دیدم و
یقین کردم که هزار سال قبل
جز خدا، هیچ کسی بر روی
زمین، از آن قوانین و اصول
آگاه نبود، پس به حقانیت و
خدایی بودن چنین کتابی
ایمان آوردم.**

(دکتر زواریان، ۱۴۰۰ش)

لَهُ مَعْقَبَاتٍ مِّن بَيْن يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِّن أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِّن وَالٍ (رعد/۱۱)

در تفسیر این آیه آمده است که یک قانون کلی و عمومی بیان شده است، قانونی که سرنوشت‌ساز و حرکت آفرین و هشدار دهنده است. این قانون که یکی از پایه‌های اساسی جهان‌بینی و جامعه‌شناسی در اسلام است، به ما می‌گوید:

مقدرات شما قبل از هر چیز، و هر کسی، در دست خود شما است و هر گونه تغییر و دگرگونی در خوشبختی و بدبختی اقوام در درجه اول به خود آنها بازگشت می‌کند.

شانس و طالع و اقبال و تصادف و تأثیر اوضاع فلکی و مانند اینها، هیچ کدام پایه و اساس ندارد، بلکه اساس و پایه این است که: سربلندی و سرافرازی هر ملتی و یا به عکس ذلت و زیبونی او به دست خودش می‌باشد. حتی لطف خداوند، یا مجازات او، بی مقدمه دامان هیچ ملتی را نخواهد گرفت، بلکه این اراده و خواست ملت‌ها و تغییرات درونی آنهاست، که آنها را مستحق لطف یا مستوجب عذاب خدا می‌سازد. به تعبیر دیگر، این اصل قرآنی که یکی از مهم‌ترین برنامه‌های اجتماعی اسلام را بیان می‌کند به ما می‌گوید: هر گونه تغییرات برونی مکتبی به تغییرات درونی ملت‌ها و اقوام است، و هر گونه پیروزی و شکستی که به قومی برسد از همین جا سرچشمه می‌گردد.

نقطه‌ی مقابل انقلاب، ارتجاع است. خیلی از انقلاب‌های دنیا مبتلا به ارتجاع شدند؛ یعنی بعد از آنکه پنج سال، ده سال، پانزده سال از شروع انقلاب گذشت، به خاطر بی‌اهتمامی‌هایشان مبتلا شدند به ارتجاع، به عقب‌گرد؛ این ارتجاع، نقطه‌ی مقابل انقلاب است. و هر دو - یعنی هم پیشرفت انقلابی، هم پسرفت به معنای ارتجاع - بستگی دارد به اراده‌ی انسانها؛ انسانها اگر چنانچه درست حرکت نکنند، درست پیش خواهند رفت؛ اگر چنانچه غلط حرکت نکنند، پسرفت خواهند داشت، که در قرآن هم به هر دوی اینها اشاره شده.

سیاق آیات نشان می‌دهد که این آیه جنبه‌ی مثبت را بیان می‌کند، یعنی وقتی که شما تغییرات مثبت در خودتان ایجاد کردید، خدای متعال هم برای شما حوادث مثبت و واقعیتهای مثبت را به وجود می‌آورد. دومی در سوره‌ی انفال است: ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ؛ این جنبه‌ی منفی است، جنبه‌ی عقب‌گرد است، که اگر چنانچه خدا نعمتی به یک ملتی داد و این ملت درست حرکت نکردند، درست عمل نکردند، خداوند این نعمت را از اینها می‌گیرد.

(دکتر حسینی تبار، ۱۴۰۰ش)

رهبر انقلاب در سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران،
۸ خصوصیت رئیس جمهور مطلوب کشور در انتخابات ۱۴۰۰ را برشمردند
و فرمودند: «خصوصیات یک رئیس جمهوری را که به نظر می‌رسد،
رئیس جمهور مردم باید دارای این خصوصیات باشد، اینها را من می‌گویم.
شما نگاه کنید، ببینید واقعاً همین جور هست یا نه. یعنی این نظر شخص من نیست،
به نظر می‌رسد که هر کسی که به دنبال سعادت کشور است، یک چنین رئیس
جمهوری میخواهد.»

۱. دارای مدیریت و کفایت

۲. با ایمان

۳. عدالت‌خواه و ضد فساد

۴. دارای عملکرد انقلابی و جهادی

۵. معتقد به توانمندی‌های داخل

۶. معتقد به جوانان

۷. مردمی

۸. امیدوار

صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی و دانشجویی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری

مدیر مسئول: صغری رادان

سر دبیر: معصومه ذبیحی

هیات تحریریه: راضیه تقوی زاد، علی سیستانی پور، علی شهابی، جمشید جلالی شیجانی، معصومه حسینی تبار، راضیه زواربان

مدیر اجرایی: کانون رضوانه

صفحه آرایی و گرافیک (طراح): محمد انصاریان